

VINGERNES HISTORIE.

Bøje Jensen, Grådybet 13, fortæller:

Bøje Jensen er født i 1921 i det lille hus på hjørnet af Grådybet og Østervinge, som den yngste af en søskendeflok på 8. Bøjes far Anton Jensen var kommet til byen i forbindelse med bygningen af Dokhavnen. Bøjes mor Kathrine var fra en vestjysk familie fra Hjerting.

De havde købt en lille gård her ude ved vejen imellem Strandby og Boldesager, og hele ejendommen omfattede de 4 grunde, der i dag udgør hjørnet ved vores indkørsel, nemlig 2 grunde i Østervinge og 2 grunde ved Grådybet.

Forældrene havde opbygget en vognmandsforretning, der i Bøjes barndom bestod af et antal vogne og op til 30 heste normalt dog cirka 15 heste. Der var dog langt fra plads til alle hestene i staldene her på stedet. På det tidspunkt hvor Bøje blev født, var der ikke bygget her i området, og haverne var kun få år gamle.

Skråt over for Bøjes barndomshjem lå der en gård på det sted, hvor kirkegårdens gartnere har indrettet sig. Gården var bygget af Grandt i 1896 og herfra havde han drevet en forretning med byens natrenovation.

Der, hvor Treenighedskirken er bygget, lå på det tidspunkt byens stadionanlæg med fodboldbane og tennisbaner, og ved den store blodbøg var der en have med servering. Konditor Poulsen fra Kongensgade havde her ved Strandby Kirkevej et brødudsalg og en have, hvor der serveredes kaffe. Blodbøgen har stået i denne have.

Det lille hus på hjørnet af Østervinge (Grådybet 15), var altså stuehus i den lille gård, og resten af grunden var indrettet med stalde og bygninger til mange heste og til foder og vogne. Der var en meget stor forhave foran huset, idet den daværende Strandby Kirkevej var meget smal og gik helt ovre ved kirkegården

Forretningens grundlag var forefaldende kørsel, dog først og fremmest natrenovation. Byen var vokset fra kloaksystemet, og mange familier havde toilet i baggården i form af et lille hus med en spand, der skulle tømmes med håndkraft. Natrenovationen startede om aftenen ved sengetid og vognene kørte rundt natten igennem og tømte toiletspandene over i hestevognene. Bøje har ingen erindring om, hvor spanden indhold blev kørt hen, men ind imellem blev der gødet kraftigt hjemme i deres egen have.

Gården på den anden side af Grådybet var ejet af en hr. Grandt. Den nye kirkegård var etableret allerede i 1897, men den var ikke ført helt ud til Strandby Kirkevej. Derved var der plads til en stor mark hen langs med Grådybet, og marken blev brugt til hestene.

I en periode omkring 1930 var Bøjes forældre ejere af begge ejendomme. Gården på den anden side af Grådybet blev solgt til Esbjerg Kommune sidst i 30'erne. Kommunen indrettede gården til byens gartner, og kommunegartner Krog flyttede ind.

Bøje begyndte i Stormgade skole i 1927 og fortæller, at området ind langs med Stormgade var meget øde. Hele området var udlagt til bebyggelse, men udviklingen var bremset lidt op. Alle veje var anlagte, men som meget simple jord- og grusveje, og der var ikke opsat skilte med vejnavne. Zionskirken var bygget, men der var meget få huse imellem Bøjes hjem og Stormgade Skole.

I Bøjes tidlige barndom var Stormgade en grusvej, der sluttede ca. ved Haraldsgade, og hele Strandby Kirkevej fra Strandby til Jerne var et hjulspor, der her i området blev kaldt for Bag Kirkegården.

Når eleverne fra Stormgade Skole skulle på sommerudflugt til Vognsbøl Plantage, kørte der en vandvogn foran den marcherende kolonne for at binde støvet fra vejen.

Byens Stadium var indrettet, hvor Trenighedskirken i dag er bygget. Her blev spillet fodbold, og der var tennisbaner. Omkring 1930 blev stadionanlægget flyttet over til landevejen imod Varde, det vi i dag kalder Gammel Vardevej. I 1930 blev Stormgade forlænget ud til Spangsberg Kirkevej, men var altså stadigvæk ikke udfaldsvejen nordpå.

Det gamle stadionområde lå i mange år øde hen, først omkring 1941 blev den bagerste del taget i brug til bygning af simple midlertidige boliger, til at afhjælpe den store boligmangel. Boligerne er nu nedrevet og erstattet af et nyt kvarter. Den del af området der ligger ud imod Grådybet, lå ubrugt hen, til man begyndte at bygge Treenighedskirken.

Der var et brødsalg og en serveringshave ved blodbøgen, men de lukkede midt i 30'erne. Stadion var væk og dermed nok en stor del af kundegrundlaget.

Bøje fulgte udviklingen af Haveforeningen "Skovly" fra første række. Vore 3 veje var smalle grusveje med træer på begge sider.

De første murede huse blev bygget, da Bøje startede i skolen, men havernes simple havehuse blev også anvendt til beboelse på grund af boligmangelen, og det medførte naturligvis også mindre landbrugsagtig aktivitet.

Bøje nævner specielt Gamle Friis, der havde indrettet sig i haven Østervinge 15. Tilbage i haven var der et større sammenbygget anlæg af træ, hvor Gamle Friis havde opbygget en anelig produktion af svin. Bøjes forældre fik sig jævnligt et spil kort med Gamle Friis ved petroleumslampens sparsomme lys. Spillet var det vestjyske Skærvindsel. Et spil der bedst læres helt fra barn, og Bøje måtte da også springe ind, når hans mor skulle lave kaffen.

På det her tidspunkt var kirkegården blevet udvidet helt ud til Strandby Kirkevej, og der var en indgang til kirkegården direkte ud for kapellet. Når Gamle Friis skulle have svin på slagteriet inde i byen, drev han dem foran sig. Han havde fået for vane at drive svinene ind over kirkegården, hvad der naturligvis blev protesteret kraftigt imod fra kirkegårdsgartnerens side. Gamle Friis var ikke en man kunne lave om på, og ifølge Bøje var han den direkte årsag til, at vor kirkegårdslåge blev fjernet.

Bøje var den yngste af børneflokkene og hjalp med ved driften. Hver aften måtte han med en petroleumslampe en tur igennem den snævre hestestald med de store trækheste, og det var bestemt ikke noget han syntes om. Det var moderen, der var den stærke i hjemmet, og ordrer skulle adlydes. Hun talte meget kraftig jysk og kaldte Bøje for "Bette Knejt".

Op igennem 30'erne blev det lastbiler, der overtog en del af vognmandsopgaverne, og Bøjes forældres forretning døde langsomt, og hestene forsvandt. De tomme stalde råbte på nye opgaver og blev fyldt op med svin. Svin er mere rolige i stalden, men medførte andre problemer, og Bøjes tanker falder på en anden af hans opgaver fra dengang.

Fortsættes på næste side !!

Forældrene havde søer, så når det var ornetid, måtte Bøje med snor og kæp drive søer ud til ornen der ventede på en gård ved Eriksensvej ved Fourfelt Ældrecenter, og efter besøget drive dem hjem igen.

Under krigen blev staldområdet brugt til rigtig mange svin. Mange kom og spurgte Kathrine, om de ikke kunne have et svin gående hos hende, og det var der jo forretning i. Da der var flest, var der omkring 200 svin i staldene og der må have været ret livligt, når mange forskellige kom og fodrede deres svin med køkkenaffald. Hygiejnen har krævet opmærksomhed, vel ikke mindst på grund af de mange slagtinger, der blev foretaget på gårdspladsen.

Under krigen blev flere moderne villaer bygget på nogle af grundene. Bøje og hans forældre boede stadigvæk i det lille hus på hjørnet, hvor man fyrede i komfur og hvor toilettet var et lille rum med en spand ovre i staldområdet.

Bøjes mor Cathrine Jensen mente, at nu måtte det være tiden til at bygge et nyt stuehus, og som hun sagde, så skulle det være med "indendørs lokum". To byggegrunde, nemlig Østervinge 1 og 1a blev solgt fra og en del staldbygninger revet ned.

Umiddelbart efter krigen blev det nye stuehus, som er Grådybet 13 bygget, og Kathrine fik sit "indendørs lokum" og et komfur med gas fra byens gasværk.

Bøje flyttede hjemmefra, men var dog i årene efter krigen med til at nedrive de sidste staldbygninger.

(Bøje har i en periode drevet en herreekviperingsforretning fra Grådybet 13, men det er ikke noget han selv har fortalt om. Kundegrundlaget var for lille helt herude, så Bøje omlagde forretningen til et lysestøberi og i kælderen havde man en stor væv stående. Denne forretning udviklede sig, og Bøje og hans kone etablerede den kendte forretning ”Væv og Kunst” i Skolegade.)

Det var Bøjes beretning om hans barndomstid her på stedet. I dag er det svært at forestille sig det voldsomme dyrehold, der har været på hjørnet ved indkørslen til vort kvarter.

Læs meget mere om Cathrine Jensen i Vingernes Historie anden del.

Esbjerg den 3. 1. 2010

Erling Christensen
Sønderving 10
6700 Esbjerg